

Jonas Skruodys (1882-1935) – kunigas, profesorius, rašytojas, tautosakos rinkėjas

Jonas Skruodys gimė 1882 m. Brizgiuose, Rokiškio apskrityje. Mokėsi Mintaujos gimnazijoje, priklausė „Kūdikio“ draugijai. 1896 m. buvo pašalintas iš gimnazijos už atsisakymą melstis rusiškai. 1907 m. J. Skruodys įstojo į Vilniaus kunigų seminariją. Vėliau studijavo Petrapilio dvasinėje akademijoje, kurioje jam buvo suteiktas teologijos mokslinis laipsnis. Karo metais Kaukaze rūpinosi lietuvių karo pabėgėliais. 1918 m. grįžo į Lietuvą ir vyskupo Jurgio Matulaičio buvo paskirtas Vilniaus kunigų seminarijos profesoriumi, taip pat dėstė Vytauto Didžiojo gimnazijoje.

J. Skruodys jautė didžiulę meilę gimtam lietuviškam žodžiui. Lietuviškos spaudos draudimo metais dvasininkas bei rašytojas globojo knygnešius, gabenančius spaudą iš Tilžės, Ragainės, taip pat pats buvo nuvykęs į Rytprūsius parsivežti literatūros. Po 1920 m., kai lenkai okupavo Vilniaus kraštą, J. Skruodys buvo bene vienintelis senosios kartos lietuvių rašytojas, sunkiomis sąlygomis nemetęs plunksnos.

Nuo 1925 m. J. Skruodys iki pat savo mirties gyveno Švenčionyse ir čia prisidėjo prie šio krašto kultūros skleidimo bei puoselėjimo. Lietuvių gimnazijoje jis dėstė lietuvių ir lotynų kalbas, dalyvavo švietimo organizacijų darbe. 1926 m., mokytojaudamas Švenčionių lietuvių gimnazijoje, suorganizavo moksleivių literatū kuopelę „Ažuolas“. 1934 m. įsteigė Švenčionių mokytojų literatū sekciją ir jai vadovavo.

J. Skruodys kelis kartus buvo išrinktas Švenčionių švietimo organizacijos „Rytas“ pirmininku. Eidamas šias pareigas, rūpinosi lietuviškų mokyklų padėtimi kaime, skatino mokytojus rinkti tautosaką, saugoti šio krašto paminklus. Atostogaudamas Palūšėje bei Ceikiniuose surinko šių vietovių tautosaką ir išleido knygutę „Tautosaka“ bei paruošė spaudai „Pasakas“, kurių nespėjo išleisti. Švenčionių apylinkėje buvo ypač skaitomi J. Skruodžio „Atsiminimai“. Tai dviejų dalių knyga, kurioje autorius aprašo ne tik savo gyvenimą, bet ir Rokiškio apskrities gyventojų XIX a. antrosios pusės politinę, kultūrinę veiklą, kovą už spaudos laisvę, Kražių skerdynes, senų žmonių pasakojimus apie baudžiavą, ponų savivaliavimą. J. Skruodžio kūrybinis palikimas gausus. Jis parašė 22 knygas, kai kurios nespėjo išeiti: „Atsiminimų“ tris dalis, Tarptautinių žodžių, Mokslinių terminų žodynas, pasakų rinkinys ir „Dievakio“ tęsinys. Didelės paklausos susilaukė įdomi eiliuota knygelė „Laikymosi ir elgimosi taisyklės“, „Auštras“.

Jonas Skruodys mirė 1935 m. Palaidotas Švenčionių miesto kapinėse.